

1.	Nazwa przedmiotu/modułu w języku polskim oraz angielskim Ewolucja człowiekowatych i jej zależność od zmian środowiska przyrodniczego Hominids evolution and its dependence on environmental changes
2.	Język wykładowy Język polski
3.	Jednostka prowadząca przedmiot WNZKŚ, Instytut Nauk Geologicznych, Zakład Geologii Stratygraficznej
4.	Kod przedmiotu/modułu USOS
5.	Rodzaj przedmiotu/modułu (<i>obowiązkowy lub do wyboru</i>) Fakultatywny otwartego wyboru
6.	Kierunek studiów (specjalność/specjalizacja) Geologia
7.	Poziom studiów (<i>I lub II stopień lub jednolite studia magisterskie</i>) II stopień
8.	Rok studiów (<i>jeśli obowiązuje</i>) I lub II rok
9.	Semestr (<i>zimowy lub letni</i>) zimowy lub letni
10.	Forma zajęć i liczba godzin wykłady: 24 godz. Metody kształcenia: wykład, prezentacja multimedialna, wykład interaktywny, dyskusja, pokaz
11.	Imię, nazwisko, tytuł/stopień naukowy osoby prowadzącej zajęcia koordynator: dr Robert Niedźwiedzki wykładowca: dr Robert Niedźwiedzki
12.	Wymagania wstępne w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu/modułu Wiedza o ewolucji biologicznej, budowie i pochodzeniu człowiekowatych na poziomie szkoły średniej, wiedza geologiczna, w tym nt. dziejów Ziemi na poziomie studiów geologicznych I stopnia
13.	Cele przedmiotu Zapoznanie studentów z aktualną wiedzą i dokumentacją faktograficzną dotyczącą współczesnych poglądów naukowych nt. powstania i ewolucyjnego rozwoju człowieka, a także wpływu zmian klimatycznych, środowiskowych i paleogeograficznych na te

	<p>procesy. Przedstawienie znaczenia rozwoju mowy, kultury materialnej i niematerialnej dla sukcesu ewolucyjnego ludzi. Omówienie wpływu rozwoju wczesnych społeczeństw i kultur ludzkich na przekształcenia fauny, flory i środowiska geograficznego. Wykład ma również zaprezentować możliwości i ograniczenia metod badawczych związanych z datowaniem i identyfikacją artefaktów, szczątków kostnych człowiekowatych, skamieniałości towarzyszących i warstw je zawierających, rekonstrukcją warunków ekologicznych neogenu i czwartorzędu. Studenci kończący wykład powinni rozumieć rolę badań genetycznych w poznawaniu antropogenezy i umieć powiązać przebieg ewolucji człowiekowatych z wydarzeniami ekologicznymi i geologicznymi.</p>	
14.	<p>Treści programowe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sposób rejestracji środowisk i czasu w skałach lądowych neogenu i czwartorzędu (ze szczególnym uwzględnieniem Afryki i Eurazji), korelacja ze stratygrafia utworów morskich i jednostkami astrocyklostratygraficznymi. Metody datowań tych skał i organizmów kopalnych w nich zawartych (2 h). • Zmiany klimatyczne, eustatyczne, hydrologiczne i paleogeograficzne oraz związane z tym przekształcenia flory i fauny w neogenie i czwartorzędzie, ze szczególnym uwzględnieniem Afryki i Eurazji (3 h). • Podstawowa charakterystyka naczelnych, ich systematyki, morfologii, środowisk występowania i behawioru. Charakterystyka człowieka w porównaniu do innych współczesnych naczelnych (porównanie szkieletu <i>Homo sapiens</i> ze szkieletami pozostałych naczelnych, zwłaszcza małp człekokształtnych) (2 h). • Metodologiczne podstawy i ograniczenia wydzielenia gatunków kopalnych i odtwarzania filogenezy człowiekowatych (2 h). • Zapis kopalny człowiekowatych, wymarłe gatunki człowiekowatych i ich charakterystyka (3 h). • Przegląd historycznych i współczesnych poglądów nt. drzew rodowych człowieka. Zastosowanie zegara molekularnego i innych danych genetycznych w badaniach filogenezy człowiekowatych (3 h). • Narzędzia kamienne a ewolucja człowiekowatych (2 h) • Przegląd hipotez nt. ekologicznych, geologicznych i paleogeograficznych uwarunkowań powstania, ewolucji i geograficznej ekspansji rodzaju <i>Homo</i> (4 h). • Powstanie i rozwój mowy oraz kultury ludzkiej i ich wpływ na sukces ewolucyjny człowieka, epoki prehistoryczne. Przekształcenia ekosystemów w wyniku plejstoceńskiej i wczesnoholoceńskiej ekspansji <i>Homo sapiens</i> (3 h). 	
15.	<p>Zakładane efekty kształcenia</p> <p>(W_1): Zna przebieg ewolucji człowiekowatych i wpływ wzajemnie powiązanych zmian klimatycznych, tektonicznych, eustatycznych i hydrologicznych na tę ewolucję</p>	<p>Symbole odpowiednich kierunkowych efektów kształcenia, np.: K2_W01, InżK2_W01, K2_U05, K2_K03</p> <p>K2_W01, K2_W03, K2_W04</p>

	<p>(W_2): Zna podstawy metodyki badań artefaktów, szczątków człowiekowatych, i warstw je zawierających, ich datowań, badań paleośrodowiskowych kenozoiku.</p> <p>(W_3): Zna podstawowe historyczne i aktualne hipotezy dotyczące przebiegu ewolucji człowieka i ich uzasadnienie, a także przyczyny akceptacji lub odrzucania tych hipotez na gruncie naukowym.</p> <p>(U_1): Na podstawie naukowych danych literaturowych wyprowadza wnioski dotyczące wzajemnych powiązań zmian geologicznych, biosfery i klimatu w ewolucji człowieka i jego kultur.</p> <p>(U_2): Potrafi dobrać i zastosować właściwe techniki badawcze do badań artefaktów, lądowych skamieniałości kenozoicznych, ustalania stratygrafii i warunków paleoekologicznych kenozoicznych osadów lądowych.</p> <p>(K_1): Zdaje sobie sprawę z szybkiego rozwoju i zmian wiedzy naukowej i ma świadomość konieczności poszerzania i ciągłego aktualizowania swej wiedzy w zakresie znajomości metodologii, technik badawczych i faktografii badań nad hominidami, ich kenozoicznego paleośrodowiska i artefaktami.</p>	<p>K2_W02, K2_W03, K2_W08</p> <p>K2_W03</p> <p>K2_U02, K2_U03, K2_U04</p> <p>K2_U01, K2_U02, K2_U03, K2_U04, K2_U07</p> <p>K2_K01, K2_K06</p>
16.	<p>Literatura obowiązkowa i zalecana (<i>źródła, opracowania, podręczniki, itp.</i>)</p> <p>Literatura podstawowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lewin R., 2002: Wprowadzenie do ewolucji człowieka. Prószyński i S-ka • Malinowski A., Strzałko J., 1989: Antropologia. PWN <p>Literatura uzupełniająca:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Futuyma D., 2009: Ewolucja. Wyd. Uniwersytetu Warszawskiego. • Mannion A. M., 2001: Zmiany środowiska Ziemi. Wydawnictwo Naukowe PWN, • Ryszkiewicz M., 2013: Homo sapiens. Meandry ewolucji. CiS. • Stankowski W., 1996: Wstęp do geologii kenozoiku. Wyd. Nauk. UAM. 	

	<ul style="list-style-type: none"> • Tattersall I., 2010: Dzieje człowieka od jego początków do IV tysiąclecia p.n.e. PIW, Warszawa 	
17.	<p>Metody weryfikacji zakładanych efektów kształcenia:</p> <p>Końcowa indywidualna praca pisemna (test) (K2_W01, K2_W02, K2_W03, K2_W04, K2_W08, K2_U01, K2_U02, K2_U03, K2_U04, K2_U07, K2_K01, K2_K06)</p>	
18.	<p>Warunki i forma zaliczenia poszczególnych komponentów przedmiotu/modułu:</p> <p>Zaliczenie pisemnego testu (pytania otwarte i zamknięte) na zakończenie wykładu, 30 punktowanych pytań w czasie 90 minut (K2_W01, K2_W02, K2_W03, K2_W04, K2_W08, K2_U01, K2_U02, K2_U03, K2_U04, K2_U07, K2_K01, K2_K06). Ocena według skali ocen z Regulaminu studiów UWr. Ocena pozytywna wymaga uzyskania przynajmniej 50 % punktów.</p>	
19.	Nakład pracy studenta	
	forma działań studenta	liczba godzin na realizację działań
	zajęcia (wg planu studiów) z prowadzącym: - wykład: 24 - konsultacje z prowadzącym: 6	30
	praca własna studenta (w tym udział w pracach grupowych) np.: - czytanie wskazanej literatury: 10 - przygotowanie do pisemnego zaliczenia: 10	20
	Łączna liczba godzin	50
Liczba punktów ECTS	2	